

Wyrok z dnia 3 grudnia 1998 r.

II UKN 337/98

Jeżeli poszkodowany posiada, ustalone wyrokiem sądowym (ugodą) prawo do renty uzupełniającej z tytułu utraty zdolności do pracy wskutek choroby zawodowej, a następnie wystąpią zakłócenia w wypłacie renty z perspektywą całkowitej jej utraty wskutek likwidacji pracodawcy, to istnieją ważne powody w rozumieniu art. 447 KC do zasądzenia odszkodowania w miejsce renty.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN Stefania Szymańska, Maria Tyszczel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 1998 r. sprawy z wniosku Marii G. przeciwko 1) [...] Zakładom Lamp Wyładowczych „P.-R.” w likwidacji w P.N., 2) Ministrowi Skarbu Państwa o zapłatę skapitalizowanej renty uzupełniającej, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 13 marca 1998 r. [...]

1. o d d a l i ł kasację.

2. zasądził od pozwanych [...] Zakładów Lamp Wyładowczych „P.-R.” w likwidacji, na rzecz powódki Marii G. kwotę 500 zł (pięćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 14 października 1997 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie zasądził od pozwanych [...] Zakładów Lamp Wyładowczych „P-R” w P.N. na rzecz powódki Marii G. kwotę 39.360 zł w miejsce renty uzupełniającej po 328 zł miesięcznie zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 16 kwietnia 1997 r. [...], a następnie podwyższonej do kwoty 449,16 zł wyrokiem z dnia 6 września 1997 r. [...] z ustawowymi odsetkami od dnia 1 października 1997 r. W pozostałej części (powódka dochodziła zasądzenia kwoty

98.400 zł) oraz w całości wobec Ministra Skarbu Państwa, Sąd oddalił powództwo. Sąd ustalił, że powódka zatrudniona w pozwanych Zakładach w latach 1973-1990 r. jako operator maszyn w warunkach szkodliwych dla zdrowia, zachorowała na rękicę uznaną za chorobę zawodową, co uzasadniało przyznanie jej renty uzupełniającej. Renta ta nie jest obecnie wypłacana systematycznie, a z chwilą zakończenia likwidacji i wykreślenia przedsiębiorstwa z rejestru, nie będzie podmiotu prawnego zobowiązanego do zaspokojenia zasądzonych roszczeń, skoro niezaspokojenie wierzycieli nie stawia przeszkody do wykreślenia likwidowanego przedsiębiorstwa z rejestru. Te okoliczności uzasadniają kapitalizację okresowego świadczenia odszkodowawczego w myśl art. 447 KC w związku z art. 907 § 2 KC. Jednorazowe odszkodowanie uniezależni powódkę od wypłacalności dłużnika i to uzasadnia kapitalizację zasądzonej wcześniej renty uzupełniającej. Sąd dokonując kapitalizacji uwzględnił okres do osiągnięcia przez powódkę wieku emerytalnego i dlatego oddalił powództwo ponad kwotę 39.360 zł.

Stanowisko to w pełni podzielił Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, który wyrokiem z dnia 13 marca 1998 r. [...] oddalił apelację pozwanych Zakładów. Ważnymi powodami, w rozumieniu art. 447 KC uzasadniającymi dokonaną kapitalizację renty są - w ocenie Sądu - trudności z systematycznym wypłacaniem renty oraz postawienie dłużnika w stan likwidacji.

Powyższy wyrok zaskarżyły kasacją pozwane Zakłady i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 447 i 907 § 2 KC oraz błędną ich wykładnię, wniosły o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Według skarżącego termin zakończenia postępowania likwidacyjnego nie jest znany „i na przestrzeni 2-3 lat decyzja w tej sprawie nie zapadnie”, nadto brak podstaw do twierdzenia, że renta przysługująca powódce nie będzie wypłacana w przyszłości. Wykonanie zaskarżonego wyroku w całości jest nierealne, bo zasądzona kwota przekracza możliwości płatnicze pozwanego „nawet w sytuacji pozyskania środków finansowych z rezerwy budżetowej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest uzasadniona. Należy zauważyć, że w istocie nie kwestionuje ona ustaleń faktycznych dokonanych w toku postępowania, w tym i tych, że postę-

powanie likwidacyjne zmierza do zakończenia w perspektywie około 2-3 lat. W toku tego postępowania zbyty został cały majątek nieruchomy i ruchomy Przedsiębiorstwa, a likwidacja toczy się tylko dzięki otrzymywanym od Skarbu Państwa dotacjom.

Egzekucja już zasądzonych rat renty uzupełniającej przebiega z zakłóceniami, a zakończenie likwidacji spowoduje brak podmiotu zobowiązanego do zaspokojenia roszczeń.

Zgodnie z art. 447 KC „Z ważnych powodów sąd może na żądanie poszkodowanego przyznać mu zamiast renty lub jej części odszkodowanie jednorazowe. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy poszkodowany stał się inwalidą, a przyznanie mu jednorazowego odszkodowania ułatwi mu wykonywanie nowego zawodu”. Przy takiej redakcji przepisu można przyjąć, iż zasadą jest naprawienie spowodowanej czynem niedozwolonym szkody na osobie przez przyznanie uprawnionemu odpowiedniej renty (art. 444 § 2 KC), a zasądzenie w to miejsce jednorazowego odszkodowania możliwe jest wyjątkowo, gdy występują „ważne powody”. Kryterium oceny ich istnienia stanowić może wyłącznie interes uprawnionego do renty. Jeżeli ustalone okoliczności dają podstawę do wniosku, że przyszłe raty renty nie będą mogły być skutecznie egzekwowane, a więc wynikające z prawomocnego wyroku sądowego prawo nie będzie w ogóle zrealizowane, przyjmując należy, że wystąpiły ważne powody w rozumieniu art. 447 KC. Okoliczności te ,mogą być obecnie uważana za ważne powody pozwalające na kapitalizację renty (zmianę jej wysokości i czasu trwania) nie tylko ze względu na fakt, że po zakończeniu likwidacji brak będzie zobowiązanego do zaspokojenia roszczeń uprawnionego, ale także dlatego, że w ostatnim czasie doszło do zakłóceń w bieżącym wypłacaniu renty, co wprost odbija się niekorzystnie na sytuacji uprawnionego. Brak więc przeszkód do uznania, że nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca zastosowanie przepisu art. 907 § 2 KC i zasądzenia w miejsce renty uzupełniającej jednorazowego odszkodowania wskazanego w art. 447 KC. Wszystko to daje podstawę do uznania trafności wykładni powołanych przepisów, dokonanej przez Sąd Apelacyjny. Należy też zauważyć, że analogiczny kierunek wykładni tych przepisów zawiera wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1998 r., II UKN 1/98 (nie publikowany). Odmienne stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 1998 r., II UKN 458/97 (nie publikowany) było wynikiem różnicy stanu faktycznego, skoro w sprawie tej nie dochodziło - w świetle ustaleń - do niewypłacania w terminie bieżących rat renty.

Z tych wszystkich względów, wobec niezasadności kasacji, należało orzec jak w sentencji po myśli art. 393¹² KPC. O kosztach orzeczono po myśli art. 98 KPC, biorąc pod uwagę taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika powódki w postępowaniu kasacyjnym.

N o t k a

Powołany w uzasadnieniu **wyrok z dnia 22 stycznia 1998 r., II UKN 458/97** został opublikowany w **OSNAPIUS 1999 r. nr 1, poz. 21**.

=====